

Επισκόπηση Δράσεων της Πράξης Eco.Muse

Δρ Χριστίνα Παπασολομώντος
Δρ Παναγιώτης Σάββα

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου
Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού
και Νεολαίας

Οργανισμός
Ανάπτυξης
Σητείας ΑΑΕ.ΟΤΑ

Συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Τ.Π.Α.)
και από Εθνικούς πόρους της Ελλάδας και της Κύπρου

Πολύκεντρο
Σητείας

Πέμπτη,
26/10/2023

ΤΕΛΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ

Δίκτυο Ανοικτών Οικομουσείων για την Ανάδειξη και Ήπια Ενίσχυση Περιοχών με Περιβαλλοντική Ιστορικότητα

Τρεις πολιτιστικοί πόλοι

- Κέντρο Πληροφόρησης, για τις παραδοσιακές τέχνες - Εργαστήριο Παραδοσιακών Τεχνών - Καμινάρια
- Κέντρο Πληροφόρησης για τη Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή Κληρονομιά της περιοχής και το εργαστήριο Αγιογραφίας και άλλων εκκλησιαστικών τεχνών - Λεμύθου
- Κέντρο Ενημέρωσης και Εργαστήρια Προβολής και Ανάδειξης Γεωργικών και Αγροδιατροφικών Προϊόντων – Γαστρονομίας στις Τρεις Ελιές.

Βασικοί στόχοι για το μουσειολογικό σχεδιασμό:

➤ Πληροφόρηση

Η πληροφόρηση του επισκέπτη μέσα από μία πολυεπίπεδη ερμηνευτική προσέγγιση με κείμενα, φωτογραφικό υλικό, πολυμέσα και εκθέματα.

➤ Βιωματική μάθηση

Να αποτελέσει χώρο βιωματικής μάθησης μέσα από στοχευμένα εργαστήρια και δράσεις ποικίλης θεματολογίας που θα πραγματοποιούνται εντός και εκτός του Κέντρου και θα απευθύνονται σε διάφορες ηλικιακές ομάδες και ομάδες ενδιαφέροντος.

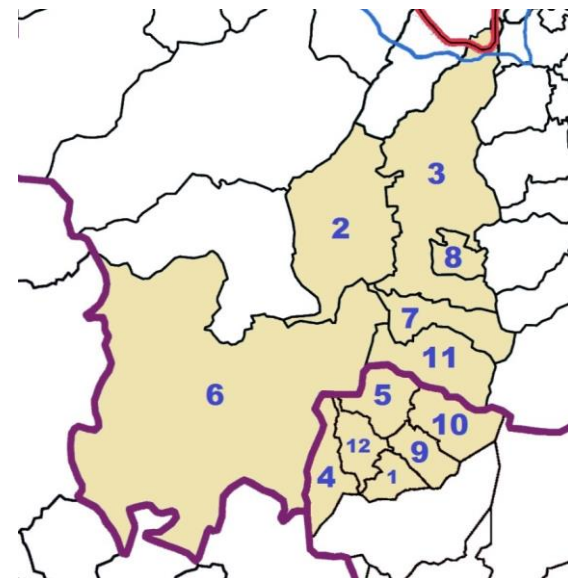
➤ Διοχέτευση

Να αποτελεί σταθμό διοχέτευσης προς διάφορες κατευθύνσεις στην ευρύτερη περιοχή της Νότιας Μαραθάσας σε χαρτογραφημένες τοποθεσίες, εγκαταστάσεις, εργαστήρια κλπ. τα οποία σχετίζονται με τον ευρύτερο τομέα της γαστρονομίας, τις παραδοσιακές τέχνες και τη Βυζαντινή κληρονομιά.

Ανάπτυξη Μελέτης Ταυτοποίησης και Αξιολόγησης της υφιστάμενης κατάστασης του πολιτιστικού αποθέματος της περιοχής

Τράπεζα υλικού πολιτιστικού, ανθρωπογενούς και γεωφυσικού αποθέματος της περιοχής Μαραθάσας (σε ηλεκτρονική και έντυπη μορφή με συνεντεύξεις-προφορική ιστορία)

[Δημιουργία Έντυπης και Ψηφιακής Βάσης Κατηγοριοποιημένων Δεδομένων](#)

Οίκος Μαραθάσας

Ανάπτυξη Μουσειολογικής Μελέτης για το Κέντρο Πληροφόρησης και Εργαστήρια προβολής και ανάδειξης γεωργικών και αγροδιατροφικών προϊόντων – Γαστρονομίας Τρεις Ελιές (1/3)

Σταφύλι

Καρυδιά

Καταγραφή παραδοσιακών ποικιλιών τοπικών παραδοσιακών συνταγών και αγροδιατροφικών προϊόντων, τα οποία θα χρησιμοποιούνται για την προώθηση βιωματικών προγραμμάτων του Κέντρου Πολιτιστικής Εκπαίδευσης για μαθητές και λοιπούς επισκέπτες

Οργάνωση του συμμετοχικού κέντρου παραγωγής (εργαστήρια) αγροδιατροφικών προϊόντων (γλυκά κουταλιού, σουτζούκο, απόσταξη βοτάνων κλπ), τα οποία θα χρησιμοποιούνται για την προώθηση βιωματικών προγραμμάτων του Κέντρου Πολιτιστικής Εκπαίδευσης για μαθητές και λοιπούς επισκέπτες.

Χώρος 1: Πληροφόρηση	Τετραγωνικός χώρος με τοίχους στις τρεις πλευρές	Πινακίδες πληροφοριών και διαδραστική οθόνη αφής
Χώρος 2: 'Η κουζίνα'	Κλειστό δωμάτιο με άνοιγμα προς τον Χώρο 3	Χώρος διεξαγωγής εργαστηρίων γαστρονομίας
Χώρος 3: 'Ο φούρνος'	Διάδρομος που οδηγεί προς τον παραδοσιακό φούρνο	Προέκταση εργαστηρίων, διαλέξεις κλπ.
Χώρος 4: Πολυμέσα	Χώρος με τοίχους στις τρεις πλευρές	Χώρος με τάμπλετ και τηλεόραση για προβολή οπτικοακουστικού υλικού
Χώρος 5: 'Το τζελλάριν'	Κλειστό δωμάτιο που διατηρεί τον παραδοσιακό του χαρακτήρα	Αναπαράσταση κελαριού με αντικείμενα και καρτέλες πληροφοριών

Κοφίνια, καλάθια και
Λαμιτζάνες από το
Λαογραφικό Μουσείο στον
Πεδουλά

Ανάπτυξη Μουσειολογικής Μελέτης για το Κέντρο Πολιτιστικής Εκπαίδευσης και Κέντρο Πληροφόρησης, για τις παραδοσιακές τέχνες στα Καμινάρια (2/3)

Καμινάρια

ΔΕΣΜΟΙ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Κάρενη Τσαέρα από το
Λαογραφικό Μουσείο στον
Πεδουλά

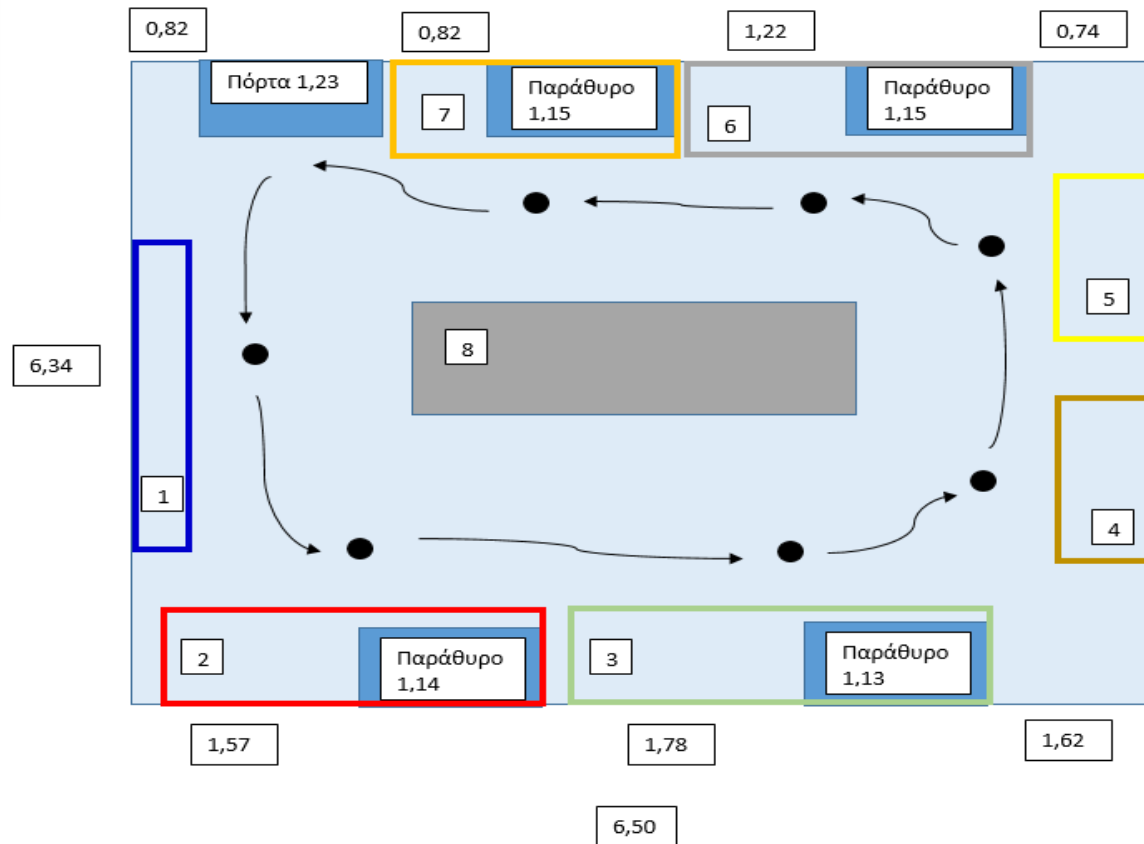
Τσέστο από
ιδιωτική
Συλλογή στις
Τρεις Ελιές

Καταγραφή παραδοσιακών τεχνών και επαγγελμάτων της
περιοχής

Οργάνωση πρότυπου συμμετοχικού κέντρου παραγωγής
προϊόντων λαϊκής χειροτεχνίας τα εργαστήρια του οποίου θα
χρησιμοποιούνται για την προώθηση βιωματικών
προγραμμάτων του Κέντρου Πολιτιστικής Εκπαίδευσης για
μαθητές και λοιπούς επισκέπτες.

Χωροταξική Μελέτη με σχέδιο Εργαστηριακού Χώρου.

Χωροταξική Μελέτη με σχέδιο Εκθεσιακού Χώρου

1. Πληροφορίες για τη Μαραθάσα και η σύνδεση του ανθρώπου με τον τόπο
2. Η τέχνη του Ξύλου
3. Η τέχνη του Πηλού
4. Η τέχνη της Γης
5. Η τέχνη της Ένδυσης
6. Η τέχνη του Μετάλλου
7. Η τέχνη της Πέτρας
8. Μουσείωση θα έχει διαστάσεις 1μ X 1.5μ αφήνοντας διευρυμένους διαδρόμους για τις σχολικές ομάδες

Ανάπτυξη Μουσειολογικής Μελέτης για το Κέντρο Πληροφόρησης και ανάδειξης Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Κληρονομιάς της περιοχής και το εργαστήριο Αγιογραφίας και άλλων εκκλησιαστικών τεχνών στη Λεμύθου (3/3)

Θεοτόκος Υψηλότερα των Ουρανών, Ναός Παναγίας Ιαματικής, Λεμύθου. 1909

Άγιος Νικόλαος, από τον ναό Αγίου Νικολάου, Λεμύθου 14ος αιώνας.

Interreg

Ελλάδα-Κύπρος

Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

ECO.MUSE

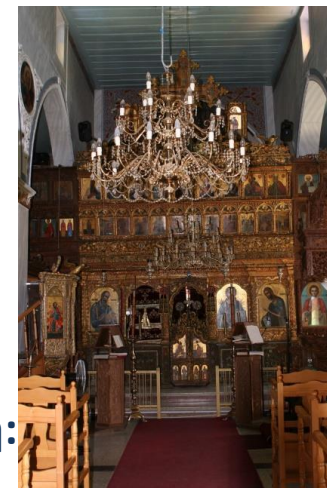
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Παναγία Κυκκώτισσα
από τον ναό Αγίου
Νικολάου, Λεμύθου
13ος/14ος αιώνας

Μεταμόρφωση Χριστού
από τον ναό της
Μεταμορφώσεως, Άγιος
Δημήτριος Μαραθάσας,
16ος αιώνας.

Εικονοστάσιο, Ναός
Παναγίας
Ιαματικής, Λεμύθου

Μελέτη και καταγραφή των βυζαντινών και μεταβυζαντινών μνημείων της γύρω περιοχής με έμφαση:

Αρχιτεκτονική

Μνημειακή Ζωγραφική (τοιχογραφίες)

Φορητές εικόνες

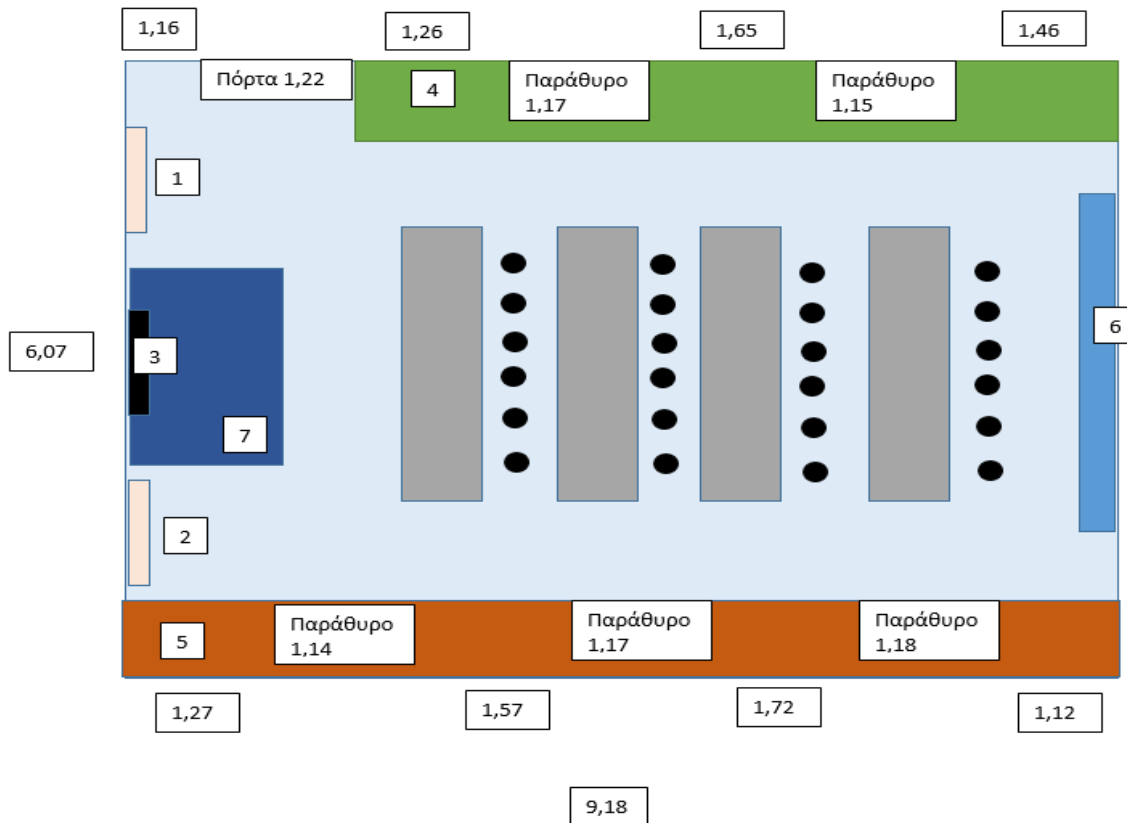
Ξυλογλυπτική

Κεντητική, Χειρόγραφα – Παλαίτυπα, Μεταλλοτεχνία

ΔΕΣΜΟΙ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Στις ενότητες 2 3 7 6 από μία επιδαπέδια προθήκη με γυαλί κάτω από το παράθυρο. Στις ενότητες 5 και 4 από μία επιδαπέδια προθήκη. Όλες οι προθήκες θα είναι 1μ X 70 εκ. Σε όλες τις ενότητες Banner.

Χωροταξική Μελέτη με σχέδιο Εργαστηριακού Χώρου

1. Πληροφορίες για το σχολείο (Banner)
2. Πληροφορίες για τα προγράμματα (Banner)
3. Οθόνη προβολής με ηλεκτρονικό υπολογιστή
4. Συρτάρια (πλάτος 70 εκ)
5. Νεροχύτες – Ντουλάπια (πλάτος 70 εκ)
6. Καβαλέτα κρεμαστά στον τοίχο (τοποθέτηση πίρρων)
7. Εξέδρα για διδάσκοντα (πλάτος 1.10μ)
8. Πάγκοι εργασίας (πλάτος 50 εκ)

Χωροταξική Μελέτη με σχέδιο Εργαστηριακού Χώρου.

Δημιουργία οπτικοακουστικού υλικού με στόχο την προβολή των περιοχών παρέμβασης

Ολιστική προσέγγιση μέσα από την παρουσίαση των διαφόρων πτυχών, χαρακτηριστικών, δυνατοτήτων και δραστηριοτήτων που εμπερικλείονται στην περιοχή δράσης με έμφαση:

Ιστορία, Πολιτισμός & Παραδοσιακές Τέχνες

Φύση – δραστηριότητες

Τοπικά προϊόντα - Γαστρονομία

Προτεινόμενες διαδρομές (θεματικές, ορειβατικές, περιπατητικές, αναρριχητικές, ποδηλατικές, με αυτοκίνητο κá)

Παναγία Καρδιοβαστάζουσα και συλλειτουργούντες ιεράρχες, Ναός Παναγίας, Καμινάρια. 16ος αιώνας

Σχεδιασμός και Υλοποίηση Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων

1. Παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού

- Τρεις μουσειοβαλίτσες
 - Παραδοσιακές τέχνες
 - Βυζαντινή – μεταβυζαντινή κληρονομιά
 - Παραδοσιακά γεωργικά και αγροτροφικά προϊόντα

2. Πιλοτική εφαρμογή των προγραμμάτων

Η Μουσειοβαλίτσα περιλαμβάνει

Οδηγό προς τους/τις εκπαιδευτικούς

Μουσείοβαλίτσα: Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή κληρονομιά

Σκοπός της δημιουργίας του εκπαιδευτικού υλικού σε μορφή μουσειοβαλίτσας είναι η να ενημερώσει τον τον/την επισκέπτη/επισκέπτρια, για τις ποικίλες πτυχές της εκκλησιαστικής καλλιτεχνικής δημιουργίας, όπως αυτή αναπτύχθηκε στην ορεινή περιοχή του Τροόδους και ειδικότερα στα χωριά της Νότιας Μαραθιάς, Πρόδρομο, Λεμόθου, Τρεις Ελιές, Παλιόμυλο, Καμινάρια, διαμέσου των αιώνων. Η καλλιτεχνική αυτή δημιουργία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τους δημιουργούς – μαστόρους – τεχνίτες, τους παραγγελιοδότες κληρικούς και λαϊκούς και τη λατρεία της Ορθόδοξης Χριστιανικής Εκκλησίας της Κύπρου.

Η μουσειοβαλίτσα περιλαμβάνει:

- Ένα (1) Τετράδιο έκτασης 20 σελίδων,
- Οδηγίες προς τους/τις Εκπαιδευτικούς,
- 1 Τρίπτυχο με πληροφορίες για το Έργο,
- Οδηγό Οικομuseίου,
- Φωτογραφικό Υλικό με Εκθέματα Οικομuseίου,
- Χάρτη Οικομuseίου.

Η εφαρμογή του εκπαιδευτικού υλικού στηρίζεται στις αρχές της βιωματικής και δημιουργικής μάθησης.

Στόχοι του προγράμματος είναι οι μαθητές/μαθήτριες:

1. Να γνωρίσουν οι μαθητές/μαθήτριες τους ρυθμούς των χριστιανικών ναών και τα βασικά τους χαρακτηριστικά, όπως αυτά αναπτύχθηκαν στην ορεινή περιοχή του Τροόδους,
2. Να κατανοήσουν πώς το φυσικό περιβάλλον προσφέρει τις πρώτες ύλες για την ανάπτυξη της εκκλησιαστικής καλλιτεχνικής δημιουργίας στην περιοχή του Τροόδους,
3. Να εξοικειωθούν με τη μελέτη μνημείων πολιτισμού, τόπων και έργων τέχνης.
4. Να αναπτύξουν την παρατηρητικότητα, της διερεύνηση, την ανακάλυψη, τη γνώση, την κριτική σκέψη, τη δημιουργία και τη διασκέδαση μέσω των εκθεμάτων και των δραστηριοτήτων που προσφέρονται στο Βιωματικό Εργαστήριο,
5. Να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα ιστορίας, θεολογίας, πολιτισμού και αρχαιολογίας. Σύγκριση της εκκλησιαστικής καλλιτεχνικής δημιουργίας της περιοχής της Μαραθιάς με την υπόλοιπη Κύπρο,
6. Να αποκτήσουν δεξιότητες κατανόησης και παραγωγής τόσο προφορικών, όσο και γραπτών κειμένων σε ποικίλα κειμενικά είδη με ενσωματωμένη αφήγηση, περιγραφή, επιχειρηματολογία και οδηγίες.

Πρακτικές προσέγγισης του υλικού:

- Μελέτη του περιεχομένου του Τετραδίου,
- Αξιοποίηση των προτεινόμενων δραστηριοτήτων,
- Συζήτηση και προβληματισμός για τη Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή κληρονομιά με οδηγό το φωτογραφικό υλικό και τις δραστηριότητες που δίνονται.

Μέσα – Υλικά:

Μολύβια, Χρωματιστά μολύβια ή παστέλ, μαρκαδόροι, καμβά

Μουσειοβαλίτσα: Γαστρονομικός πολιτισμός

Σκοπός της δημιουργίας του εκπαιδευτικού υλικού σε μορφή μουσειοβαλίτσας είναι να γνωρίσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες τον γαστρονομικό πολιτισμό της Μαραθάσας, ο οποίος χαρακτηρίζεται από γεύσεις απλές και καθαρές, αξιοποιώντας με ευφυή τρόπο τις πρώτες ύλες που προσφέρουν η γη και τα δάση της. Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα μάθουν για την αξία της αυτόρκειας, της εποχικότητας και της ανάπτυξης διαφόρων μεθόδων συντήρησης και μεταποίησης των τροφίμων. Οι έννοιες αυτές συνάδουν απόλυτα με τις σύγχρονες τάσεις και αντιλήψεις για έναν βιώσιμο και φιλικό προς το περιβάλλον τρόπο ζωής.

Η μουσειοβαλίτσα περιλαμβάνει:

- Ένα (1) Τετράδιο έκτασης 20 σελίδων,
- Οδηγίες προς τους/τις Εκπαιδευτικούς,
- 1 Τρίπτυχο με πληροφορίες για το Έργο,
- Οδηγό Οικομουσείου,
- Φωτογραφικό Υλικό με Εκθέματα Οικομουσείου,
- Χάρτη Οικομουσείου,
- Παιχνίδι Γνώσεων σχετικά με το θεματικό αντικείμενο,

Στόχοι του προγράμματος είναι οι μαθητές/μαθήτριες:

1. Να γνωρίσουν για το φυσικό περιβάλλον της περιοχής, τις πρώτες ύλες και τις παραδοσιακές συνταγές στην περιοχή της Μαραθάσας.
2. Να κατανοήσουν πώς διαμορφώθηκε ένας γαστρονομικός πολιτισμός βασισμένος στην αυτόρκεια, την εποχικότητα και την καθολική αξιοποίηση των πρώτων υλών. Επιπλέον, να κατανοήσουν πώς η ανάγκη οδήγησε τους κατοίκους της Μαραθάσας στην ανάπτυξη διαφόρων μεθόδων συντήρησης και μεταποίησης των τροφίμων για εξασφάλιση των διατροφικών αναγκών της οικογένειας καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.
3. Να παρατηρήσουν τον χάρτη της περιοχής και να ανακαλύψουν τις τοποθεσίες που σχετίζονται με τη γαστρονομία.
4. Να αναπτύξουν την παρατηρητικότητα, της διερεύνηση, την ανακάλυψη, τη γνώση, την κριτική σκέψη, τη δημιουργία και τη διασκέδαση μέσω των εκθεμάτων και των δραστηριοτήτων που προσφέρονται στο Βιωματικό Εργαστήριο.
5. Να καλλιεργήσουν την πολιτισμική και περιβαλλοντική ενσυναίσθηση.
6. Να συγκρίνουν το παρόν με το παρελθόν, αφού θα γνωρίσουν με την επίσκεψή τους από κοντά έναν παραδοσιακό φούρνο και τα εργαλεία του, θα ακούσουν ιστορίες ανθρώπων και θα συμμετέχουν σε εργαστήρια μαγειρικής και μεταποίησης.
7. Να αποκτήσουν δεξιότητες κατανόησης και παραγωγής τόσο προφορικών, όσο και γραπτών κειμένων σε ποικίλα κειμενικά είδη με ενσωματωμένη αφήγηση, περιγραφή, επιχειρηματολογία και οδηγίες.

Πρακτικές προσέγγισης του υλικού:

- Μελέτη του περιεχομένου του Τετραδίου,
- Αξιοποίηση των προτεινόμενων δραστηριοτήτων,
- Συζήτηση και προβληματισμός για τον γαστρονομικό πολιτισμό με οδηγό το φωτογραφικό υλικό και τις δραστηριότητες που δίνονται,
- Μάθηση και διασκέδαση με τη χρήση του παιχνιδιού γνώσεων και των διαφόρων δραστηριοτήτων που προτείνονται.

Μέσα – Υλικά

Μολύβια και πέννες

Μουσειοβαλίτσα: Παραδοσιακές Τέχνες

Σκοπός της δημιουργίας του εκπαιδευτικού υλικού σε μορφή μουσειοβαλίτσας είναι η κατανόηση της αξίας του λαϊκού πολιτισμού από τα παιδιά όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων, μέσω της συλλογής, διατήρησης, καταγραφής και τεκμηρίωσης της Ιστορίας των παραδοσιακών επαγγελμάτων.

Η μουσειοβαλίτσα περιλαμβάνει:

- Ένα (1) Τετράδιο έκτασης 20 σελίδων,
- Οδηγίες προς τους/τις Εκπαιδευτικούς
- 1 Τρίπτυχο με πληροφορίες για το Έργο,
- Οδηγό Οικουμυσείου
- Φωτογραφικό Υλικό με Εκθέματα Οικουμυσείου
- Χάρτη Οικουμυσείου
- Παχνίδι Γνώσεων σχετικά με το θεματικό αντικείμενο.

Η εφαρμογή του εκπαιδευτικού υλικού στηρίζεται στις αρχές της βιωματικής και δημιουργικής μάθησης.

Στόχοι του προγράμματος είναι οι μαθητές/μαθήτριες:

1. Να γνωρίσουν όχι μόνο επαγγέλματα μιας άλλης εποχής που χάνονται , αλλά και τη λειτουργία μιας ολόκληρης κοινωνίας στην κοιλάδα της Μαραθάσας.
2. Να κατανοήσουν πώς το φυσικό περιβάλλον προσφέρει τις πρώτες ύλες για όλες τις τέχνες, που στην τοπική κοινωνία εκφράζονται ως παραδοσιακά επαγγέλματα.
3. Να ξετυλίξουν το νήμα των παραδοσιακών επαγγελμάτων και να βρεθούν μπροστά σε έναν κόσμο μακρινό, ξεχασμένο στο παρελθόν
4. Να αναπτύξουν την παρατηρητικότητα, της διερεύνηση, την ανακάλυψη, τη γνώση, την κριτική σκέψη, τη δημιουργία και τη διασκέδαση, μέσω των εκθεμάτων και των δραστηριοτήτων που προσφέρονται στο Βιωματικό Εργαστήριο και να συγκρίνουν το παρόν με το παρελθόν.
5. Να καλλιεργήσουν την πολιτισμική ενσυναίσθηση και να συγκρίνουν το παρόν με το παρελθόν, αφού θα γνωρίσουν με την επίσκεψή τους, τους εναπομεινάντες που ασκούν ακόμα κάποιο παραδοσιακό επάγγελμα, το οποίο μέσα σε λίγα χρόνια θα έχει σχεδόν χαθεί ή θα έχει εκτοπιστεί από σύγχρονες μηχανές.
6. Να αποκτήσουν δεξιότητες κατανόησης και παραγωγής τόσο προφορικών, όσο και γραπτών κειμένων σε ποικίλα κειμενικά είδη με ενσωματωμένη αφήγηση, περιγραφή, επιχειρηματολογία και οδηγίες.

Οδηγός προς Εκπαιδευτικούς

Πρακτικές προσέγγισης του υλικού:

- Μελέτη του περιεχομένου του Τετραδίου.
- Αξιοποίηση των προτεινόμενων δραστηριοτήτων.
- Συζήτηση και προβληματισμός για τις παραδοσιακές τέχνες με οδηγό το φωτογραφικό υλικό και τις δραστηριότητες που δίνονται.
- Μάθηση και διασκέδαση με τη χρήση του παιχνιδιού γνώσεων.

Μέσα – Υλικά

Μολύβια, Χρωματιστά μολύβια ή παστέλ, μαρκαδόροι, καμβά, μικρά κομμάτια από εφημερίδες, περιοδικά και κόλλες γλασέ, βότσαλα, υφάσματα, κουμπιά, πώματα, κ.α.

Η Μουσειοβαλίτσα περιλαμβάνει

Τρίπτυχο με πληροφορίες για το Έργο

Στο Δημοτικό Σχολείο Λεμούθου, κτήριο διώροφο πετρώκτιστο με στέγη, φιλοξενείται η έκθεση του Κέντρου Πληροφόρησης και τα Εργαστήρια Προβολής Παραδοσιακών Τεχνών της Μαραθάσας, με εργαλεία και αντικείμενα της παραδοσιακής εργασίας, που προέρχονται από δωρεές μελών της τοπικής κοινότητας. Κείμενα, φωτογραφίες, μαρτυρίες και εκθέματα, παρουσιάζουν την ιστορία της προβιομηχανικής εργασίας, μέσω επτά διακριτών ενότητων βασισμένες στην πρώτη ύλη και αφιερωμένες στους ανθρώπους, που τα κατασκεύαζαν και τα χρησιμοποιούσαν.

Η πρώτη ενότητα περιλαμβάνει σύντομη Εισαγωγή για την κοιλίδα της Μαραθάσας στο Τρόδος. Το φυσικό περιβάλλον προσφέρει τις πρώτες ύλες για όλες τις τέχνες, που στην τοπική κοινωνία εκφράζονται ως παραδοσιακά επαγγέλματα.

«**Η Τέχνη του Σύλλου**» περιλαμβάνει πληροφορίες για την καθαποθηκτική, που άνηθε στα Καμινάρια, την κατασκευή τσαέρων, που υπήρχε στον Παλαιόμυλο, και την ξυλογλυπτική.

«**Η Τέχνη του Πηλού**» παρουσιάζει το επάγγελμα του αγγειοπλάστη. Η κεραμική της Μαραθάσας ανήκει στην παράδοση του «κόκκινου πηλού», όπως συναντάται στα χωριά Καμινάρια και Άγιος Δημήτριος.

«**Η Τέχνη της Πέτρας**» σχετίζεται με τη λαϊκή αρχιτεκτονική στο ψυχρό κλίμα των χωριών του Τρόδους και τη χρήση της τοπικής πέτρας. Η ξερολιθιά από ακατέργαστους λίθους χωρίς συνδετικά κονιάματα χρησιμοποιείται στην οριοθέτηση περβολιών.

Οι πόρτες και τα παράθυρα είναι ξύλινα στο Λαογραφικό Μουσείο του Πεδουλά.

«**Η Τέχνη του Μετάλλου**» περιλαμβάνει τεχνίτες με επίπονη εργασία σε καμίνια και με βαριά εργαλεία. Οι περισσότεροι εργάζονταν στα εργαστήριά τους, όμως οι μάντιες γυρνούσαν από χωριό σε χωριό προσφέροντας τις υπηρεσίες τους.

Χάλκινα μαγειρικά σκεύη από το Λαογραφικό Μουσείο Πεδουλά

«**Η Τέχνη της Ψης**» παρουσιάζει τα γεωργικά και κτηνοτροφικά επαγγέλματα, που ήταν πυλώνας της οικονομίας μέχρι τον 20ο αιώνα.

«**Η τέχνη της Ένδυσης**» περιλαμβάνει το υλικό για την ύφανση στην «βούφα» και τα τοπικά κεντήματα, τα «καταινοπλούμια» και τα «ασπροπλούμια».

Στον χώρο προσφέρονται βιωματικά εργαστήρια, τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης, για την ιστορία και τον πολιτισμό της Μαραθάσας, απευθυνόμενα σε παιδιά, εφήβους, ενήλικες, οικογένειες, καθώς και σε άτομα με ειδικές ικανότητες.

- Αργυροχοΐας – Επικρύσωσης
- Ζωγραφικής – Αγιογραφίας
- Κεντητικής – Υφαντικής
- Κεραμικής – Αγγειοπλαστικής
- Ξυλογλυπτικής – Συντήρησης
- Τοιχογραφίας

«Πλούμια της βούφας» ή «καταινοπλούμια»

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΤΗΤΑΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΙΚΟ
ΚΥΠΡΟΥ

Interreg
Ελλάδα-Κύπρος

Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

ECO.MUSE

«Αρβάρι» από το Λαογραφικό Μουσείο στα Καμινάρια

Παραδοσιακές Τέχνες

ΔΕΣΜΟΙ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Εκκλησίες Unesco

Οι δέκα (10) τοιχογραφημένες εκκλησίες βρίσκονται στο Τρόδος και χρονολογούνται από τις αρχές 11ου – αρχές 16ου αιώνα: Άγιος Ιωάννης Λαμπαδιστής Καθησαναγιώτη, Αρχάγγελος Πεδουλά, Παναγία Μουτουλλιά, Παναγία Ποδίου Γαλάτας, Παναγία Ασίνου, Παναγία Άρακα, Τίμιος Σταυρός Αγιασμάτι, Άγιος Νικόλαος Στέγης Κακοπετριάς, Τίμιος Σταυρός Πελεντρίου, Μεταμόρφωση Παλαιχωρίου.

Παναγία Καρθιβασιλάουσα και αλληλεργαζόμενες ιεράρχες, Ναός Παναγίας, Καμινάρια. 16ος αιώνας

Σταυρός Πιτανιέας-αγιασμά, 20ος αιώνας. Ναός Αγίου Δημητρίου, Άγιος Δημήτριος Μαραθάσας

Τρίπτυχο ενημερωτικός οδηγός της έκθεσης

Interreg Ελλάδα-Κύπρος

Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

ECO.MUSE

Βυζαντινή κληρονομιά

Ιστορικό ηθίσαιο

Η Μαραθάσσα είναι σύμπλεγμα δεκατεσσάρων (14) χωριών, που βρίσκεται στην ορεινή περιοχή του Τρόδους: Γερακιές, Καθησαναγιώτης, Κάμπος, Μυθικούρι, Μουτουλλιάς, Οίκος, Πεδουλάς, Τσακκίστρα, Άγιος Δημήτριος, Καμινάρια, Λεμόθυο, Παλιόμυλος, Πρόδρομος, Τρεις Εθιές. Η ανθρώπινη παρουσία στην περιοχή μαρτυρείται με αρχαιολογικά ευρήματα, ήδη από τη ρωμαϊκή εποχή.

Αρχιτεκτονική

Οι παλαιές εκκλησίες είναι ξυλόστεγες της Μαραθάσας είναι από τοπική σκληρή πέτρα και το κτίσιμο γίνεται κατά κανόνα με τη χρήση λάσπης. Στην τοιχοδομία και στην κατασκευή της στέγης γίνεται χρήση ξυλείας. Οι ναοί που οικοδομούνται από τη δεκαετία του 1930 και μετά εγκαταλείπουν τη τυπολογικά και μορφολογικά χαρακτηριστικά της προηγούμενης περιόδου και γίνεται χρήση σκυροδέματος.

Μνημειακή ζωγραφική & εικόνες

Η Μαραθάσσα έχει να επιδείξει αρκετά εκκλησιαστικά μνημεία, σημαντικά για την ποιότητα των τοιχογραφιών τους, τα οποία ιστορήθηκαν με βάση τα κατά καιρούς τεχνοτροπικά ρεύματα από τον 11ο έως σήμερα, ενώ οι διασωθείσες εικόνες χρονολογούνται από το 13ο αιώνα και εξής.

Ξυλογλυπτική

Η εκκλησιαστική ξυλογλυπτική ακμάζει στη Μαραθάσσα λόγω της άφθονης ξυλείας από τα δάση του Τρόδους. Η επίπλωση του ναού είναι από ξύλο: εικονοστάσιο, προσκυνητάρι, αγία τράπεζα, στασίδια, επισκοπικός θρόνος, όμβλινας, σταυροί, αρτοφόρια, αναλόγια, ερμάρια, πορτοπαράθυρα κ.ά.

Ξύλινη θύρα, Ναός Αρχαγγέλου, Τρεις Εθιές

Μεταλλοτεχνία / Αργυροχρυσοαοία

Η περιοχή της Μαραθάσας έχει διασώσει διάφορα είδη εκκλησιαστικής μεταλλοτεχνίας, από τον 9ο αιώνα μέχρι και σήμερα. Το πιο πολυτίμημα αντικείμενα είναι κατασκευασμένα από ασήμι: ιερά σκεύη, σταυροί, εξαπτέρυγα, καντήλια, θυμιατήρια, λειψανοθήκες, επενδύσεις εικόνων και ευαγγελίων κ.ά.

Άμφια και είδη κεντητικής, χειρόγραφο-παλαίτυπα

Περιλαμβανονται άμφια, ποτηρακάθυμματα, παδιές εικόνων, ενδυτές αγίας τράπεζας, Επιτάφιοι, αντιμνήσια, χειρόγραφα, παλαίτυπα κ.ά. Τα ηθίσαια έργα έχουν κατασκευαστεί αήλου, και έχουν αφιερωθεί στους ναούς της Μαραθάσας.

Δοχείον (αική) αγιασμά, 19ος αιώνας

Ρίγανη,
Παιδαγωγικό Ινστιτούτου Κύπρου, Φωτ.: Θωμάς Καλής

Λαγαριά,
Παιδαγωγικό Ινστιτούτου Κύπρου, Φωτ.: Θωμάς Καλής

Ψωμί στον φούρνο,
Παιδαγωγικό Ινστιτούτου Κύπρου, Φωτ.: Θωμάς Καλής

Κερασιές,
Παιδαγωγικό Ινστιτούτου Κύπρου, Φωτ.: Θωμάς Καλής

Σηροί Καρποί,
Παιδαγωγικό Ινστιτούτου Κύπρου, Φωτ.: Θωμάς Καλής

Τρίπτυχο ενημερωτικός οδηγός της έκθεσης

Interreg Ελλάδα-Κύπρος

Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

Γαστρονομικός Πολιτισμός

Υδατοφράκτης Πεδάραμου,
Παιδαγωγικό Ινστιτούτου Κύπρου, Φωτ.: Θωμάς Καλής

Η αθηναϊκή γαστρονομία αξιολογεί στο έπακρο ό,τι είναι διαθέσιμο, όσο ταπεινό κι αν είναι.
- Claudia Roden, 1981

Η γαστρονομία είναι ταυτότητα, είναι πολιτισμός, είναι επιστήμη. Στην περιοχή της Μαραθάσας, η γαστρονομία είναι ταυτόσημη με τον τρόπο ζωής και σκέψης των ανθρώπων της στο πέρασμα των χρόνων – έτσι όπως διαμορφώθηκε σε σχέση με το ορεινό ανάγλυφο της περιοχής, το ψυχρό κλίμα, τη θρησκεία και την μακροχρόνια ιστορία της. Η γαστρονομία της Μαραθάσας χαρακτηρί-

ζεται από γεύσεις απλές και καθαρές, αξιοποιώ-
ντας με ευφυή τρόπο τις πρώτες ύλες που προ-
σφέρουν η γη και τα δάση της. Βασικά χαρακτη-
ριστικά της είναι η αυτάρκεια και η εποχικότητα –
οι κάτοικοι της Μαραθάσας εκμεταλλεύονται
στο έπακρο κάθε καρπό της γεωργικής και ζωι-
κής παραγωγής οι έννοιες αυτές συνάδουν από-
λυτα με τις σύγχρονες τάσεις και αντιλήψεις για
έναν βιώσιμο και φιλικό προς το περιβάλλον
τρόπο ζωής.

Μία αναπαλαιωμένη παραδοσιακή οικία, στην
καρδιά του χωριού Τρεις Ελιές, στις πλαγιές της
Νότιας Μαραθάσας, φιλοξενεί το Κέντρο Πληρο-
φόρησης του Eco.Muse. Έναν χώρο συνάντησης,
σφιγμένο στις γεύσεις και τον γαστρονομικό
πολιτισμό της περιοχής.
Στο Κέντρο Πληροφόρησης στις Τρεις Ελιές
μοιραί...

Παραγωγή κρassiού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτου Κύπρου,
Φωτ.: Θωμάς Καλής

- Να μάθεις για το φυσικό περιβάλλον της περιοχής, τις πρώτες ύλες και τις παραδοσιακές συνταγές.
 - Να παρατηρήσεις τον χάρτη της περιοχής και να ανακαλύψεις τις τοποθεσίες που σχετίζονται με τη γαστρονομία. Μπορείς έπειτα να τις επισκεφθείς!
 - Να συμμετέχεις σε εργαστήρια μαγειρικής και μεταποίησης.
 - Να παρατηρήσεις από κοντά έναν παραδοσιακό φούρνο και τα εργαλεία του.
 - Να ακούσεις ιστορίες ανθρώπων.
 - Να επισκεφθείς ένα παραδοσιακό κελάρι και να προμηθευτείς παραδοσιακά προϊόντα.
 - Αν είσαι τυχερός ή τυχερή, να γνωρίσεις και να συζητήσεις με κάποιον ή κάποια από τους κατοίκους του χωριού.
- Ο χώρος αυτός είναι κάτι περισσότερο από ένα μέρος με πληροφορίες. Είναι ένας χώρος όπου μπορείς να βιώσεις γεύσεις και μυρωδιές, αλλά και να εμπνευστείς υιοθετώντας κάποιες από τις βασικές αρχές της παραδοσιακής βιωσιμής γαστρονομίας.

Η Μουσειοβαλίτσα περιλαμβάνει

Τετράδιο μαθητή/μαθήτριας

Εκπαιδευτικό τετράδιο – Γαστρονομικός πολιτισμός

Interreg
Ελλάδα-Κύπρος

Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

ECO.MUSE

Βότανα, Παιδαγωγικό Ινστιτούτου Κύπρου,
Φωτ.: Θωμάς Καλής

Βότανα

Η οροσειρά του Τροόδου και κατ' επέκταση η περιοχή της Μαραθάσας θεωρείται ένας από τους πιο σημαντικούς βιότοπους της Ευρώπης με εκατό περίπου ενδημικά φυτά να κατακλύζουν τις βουνοπλαγιές και τις όχθες των ποταμιών.

Σύμφωνα και με τα λεγόμενα του Αριστοτέλη, τα βότανα ήταν φυτά τα οποία θεωρούσαν ότι είχαν φαρμακευτικές ιδιότητες.

Τα βότανα χρησιμοποιούνταν επίσης στη μαγειρική ως καρυκεύματα, αλλά και για την παρασκευή ροφημάτων. Επιπλέον, πολλά από τα βότανα χρησιμοποιούνταν και εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται και σήμερα ως καλλυντικά, εξαιτίας των ευεργετικών τους ιδιοτήτων.

Ένα από τα πιο διαδεδομένα βότανα της περιοχής της Μαραθάσας, όπως φανερώνει και το όνομα της περιοχής, ήταν ο μάραθος, γνωστός και ως φινόκιο. Ο μάραθος είναι ένα πολύ αρωματικό φυτό, το οποίο χρησιμοποιείται στη μαγειρική, αλλά είναι γνωστό και για τις θεραπευτικές του ιδιότητες, κυρίως όσον αφορά το εντερικό σύστημα. Στην περιοχή της Μαραθάσας χρησιμοποιούσαν τον μάραθο για να αρωματίσουν γιγαντιστά φαγητά (φαγητά κατσαρόλας με σάλιτσα ντομάτα και τσιγαριστό κρεμμύδι), όπως τα κουρκιά και τις πατάτες. Σήμερα η χρήση του δεν είναι τόσο διαδεδομένη στην περιοχή.

Άλλα βότανα της περιοχής της Μαραθάσας που χρησιμοποιούνταν στη μαγειρική ήταν η ρίγανη και η δάφνη. Με τη ρίγανη συνήθιζαν να αρωματίζουν το αλατισμένο κρέας, την τσαμαρέλλα και το απόχτιν, ενώ τη δάφνη τη χρησιμοποιούσαν στο δημοφιλές εορταστικό πιάτο της περιοχής με κρέας και πατάτες, τον καουριμά.

Από το δάσος συνέλεγαν επίσης το ρούδι, ένα αυτοφυές φυτό γνωστό και ως σουμάκι. Το ρούδι το χρησιμοποιούσαν ως καρυκεύμα στη μαγειρική και ήταν γνωστό και για τις φαρμακευτικές του ιδιότητες. Το χρησιμοποιούσαν, επίσης, ως φυσική βαφή, αλλά και στη βυρσοδεμιά που άκμαζε στην περιοχή.

Ρίγανη, Παιδαγωγικό Ινστιτούτου Κύπρου,
Φωτ.: Θωμάς Καλής

Interreg
Ελλάδα-Κύπρος

Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

ECO.MUSE

Προτεινόμενες δραστηριότητες

• Έχετε αναλάβει να γράψετε ένα άρθρο στην εφημερίδα του σχολείου σας για τον γαστρονομικό πολιτισμό της Μαραθάσας, ώστε να ενημερώσετε τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σας. (150-200 λέξεις).

• Να συμπληρώσετε τα κενά των παρακάτω προτάσεων

1. Το όνομά της η Μαραθάσα το οφείλει σε ένα φυτό, τον.....
2. Ο χαρακτήρας της μαραθευτικής γαστρονομίας είναι μεσογειακός, καθώς βασίζεται κυρίως στην κατανάλωση και και λιγότερο στην κατανάλωση.....
3. Στην καθημερινή τους διατροφή συνήθιζαν στην περιοχή της Μαραθάσας να παρασκευάζουν ή
4. Γλυκές παρασκευές με φρούτα στην περιοχή της Μαραθάσας ήταν τα γλυκά του με πιο δημοφιλές το γλυκό
5. Σε κάθε νοικοκυριό έθρεφαν μερικές, λίγα και έναν
6. Η και το ήταν τα αγαπημένα ποτά των Κυπρίων.
7. Τα εορταστικά πιάτα είναι ο Και το
8. Τα φρουτόδεντρα που ευδοκίμησαν στην περιοχή της Μαραθάσας ήταν οι, οι, οι

• Θεατρικό παιχνίδι: ταξίδι με τη μηχανή του χρόνου:

Οι μαθητές και οι μαθήτριες έχοντας διαμορφώσει γνώσεις σχετικές με τον γαστρονομικό πολιτισμό της περιοχής, καλούνται να παίξουν ένα παιχνίδι ρόλων. Τα παιδιά θα χωριστούν σε δύο (2) ομάδες και θα υποδυθούν τους πιο κάτω ρόλους: είτε ότι είναι κάτοικοι της περιοχής, είτε ότι είναι τουρίστες.

Οι μαθητές και οι μαθήτριες που υποδύονται το ρόλο των τουριστών θα διαμείνουν μια βδομάδα στο χωριό Τρεις Ελιές, και κάνουν ερωτήσεις στην άλλη ομάδα, που είναι οι κάτοικοι της περιοχής, για να μάθουν πληροφορίες για τη διατροφικές συνήθειες της Μαραθάσας. Η ομάδα που είναι οι κάτοικοι της περιοχής καλούνται να τους πληροφορήσουν για τα παραδοσιακά προϊόντα, φαγητά, φρούτα, λαχανικά, και πώς να φτιάξουν κάποιες από τις παραδοσιακές συνταγές της περιοχής.

Εκπαιδευτικό τετράδιο – Βυζαντινή κληρονομιά

Μεταλλοτεχνία / Αργυροχρυσοχοΐα

Παναγία η Ελεούσα και Ισατική (1792), Ναός Παναγίας Ισατικής, Λεμύθου

Η περιοχή της Μαραθάσας έχει διασώσει διάφορα είδη εκκλησιαστικής μεταλλοτεχνίας, από τον 9ο αιώνα μέχρι και σήμερα, τα οποία είναι απαραίτητα για την τέλεση ιερών ακολουθιών και της θείας λειτουργίας.

Τα πιο πολύτιμα αντικείμενα είναι κατασκευασμένα από ασημί: ιερά σκεύη, σταυροί, εξαπτέρυγα, καντήλια, θυμιατήρια, λειψανοθήκες, επενδύσεις εικόνων και ευαγγελίων κ.ά. Υπάρχουν ακόμη αντικείμενα κατασκευασμένα από χαλκό, κασσίτερο, και, τενεκέ.

Τα πλείστα είναι έργα που έχουν κατασκευαστεί αλλού, και έχουν αφιερωθεί στους ναούς της Μαραθάσας. Ορισμένα από αυτά προέρχονται από κυπριακά εργαστήρια και άλλα από το εξωτερικό, όπως την Ελλάδα, τους Αγίους Τόπους και τη Ρωσία.

Εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσιάζει ένα αργυρόκοσμητο ευαγγέλιο, έκδοσης Βενετίας του 1831, το οποίο δώρησε ο Μελέτιος Ματθίος στον ναό της Παναγίας στη Λεμύθου με ιδόχειρη αφιέρωσή του το 1860.

Σταυρός Πιτανείας-αγιασμού, 20ός αιώνας, Ναός Αγίου Δημητρίου, Άγιος Δημήτριος Μαραθάσας

Από τους σταυρούς, ξεχωρίζει ο ασημένιος σταυρός-λειψανοθήκη του 19ου αιώνα από τον ναό του Αγίου Ιωάννη Προδρόμου στον Πρόδρομο, ο οποίος χρησιμοποιείται για την τέλεση αγιασμού με πόδι και ασπίδομορφη βάση.

Στη μια πλευρά απεικονίζεται η Σταύρωση και στην άλλη, αντί της Ανάστασης του Χριστού υπάρχει η Βάπτιση, γιατί χρησιμοποιείται για την τέλεση αγιασμού, κυρίως κατά τα Θεοφάνια.

Στον ναό του Αγίου Ανδρόνικου στο Μυλκούρι φυλάσσονται αντικείμενα που δώρησε τον 19ο αιώνα ο Κύπριος Μητροπολίτης Λοκρίδος Αγαθάγγελος Μυρανθούση: αρχιερατική ζώνη με δύο πόρτες, μία λαβίδα και ένα δισκάριο (1847).

Κάλυμμα ευαγγελίου (1831) με τη Σταύρωση του Χριστού (μέσα 19ου αιώνα), Ναός Παναγίας Ισατικής, Λεμύθου

Κατατάξετε τα παρακάτω εκκλησιαστικά είδη, ανάλογα με τη χρήση τους για την τέλεση ιερών ακολουθιών και της θείας λειτουργίας. Κάποια μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε περισσότερες από μια λειτουργίες.

Λαμπάδες, δοχεία αγιασμού, καμπίνας, καντήλια, δισκοπότηρα, σταυρός αγιασμού, εξαπτέρυγα, θυμιατήρια, Ευαγγέλιο, εκόνες, φανάρια, μανουάλια, λαβίδα θείας Κοινωνίας, σταυρός, δισκάριο

Θεία Λειτουργία Κυριακής	Θεοφάνια	Πάσχα	Γάμος	Βάπτιση

Άμφια και είδη κεντητικής, χειρόγραφα-παλιότυπα

Διάφορα αντικείμενα χρησιμοποιούνται από την ορθόδοξη Εκκλησία για τη τέλεση των διαφόρων εκκλησιαστικών ακολουθιών και για τη διακόσμηση του ναού.

Τα αντικείμενα αυτά είναι από μόνα τους έργα τέχνης και λόγω της χρήσης τους χαρακτηρίζονται και ως ιερά κειμήλια: ιερατικά άμφια, ποτηροκαλύμματα, ποδιές, ενδυτές αγίας τράπεζας, Επιτάφιοι και αντιμήνια, μεσαιωνικά και μεταβυζαντινά χειρόγραφα και παλιότυπα κ.ά.

Ορισμένα από αυτά προέρχονται από κυπριακά εργαστήρια και άλλα από το εξωτερικό, όπως την Ελλάδα, τους Αγίους Τόπους και τη Ρωσία.

Τα άμφια είναι ιερατικά ενδύματα και υφάσματα που χρησιμοποιούνται από τους κληρικούς κατά τη θεία Λειτουργία και άλλες ακολουθίες και εκκλησιαστικές τελετές.

Ενδυτή αγίας τράπεζας, Ναός Αγίου Γεωργίου, Καμινάρια

Εκπαιδευτικό τετράδιο – Παραδοσιακές τέχνες

Interreg
Ελλάδα-Κύπρος

Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

ECO.MUSE

Κερασιές από την Μαραθάσας

καλλιτεργειών όπως οι καρυδιές, οι μηλιές, οι κερασιές, οι αχλαδιές, οι ροδοκινίες, οι δαμασκηνιές και τα αμπέλια.

Τα δέντρα απαιτούσαν ολόχρονη φροντίδα για τον λόγο αυτό υπήρχαν και τα κατάλληλα εργαλεία για το άργωμα του χωραφιού, το φύτεμα, το πότισμα, το αμμάτισμα (εμβολιασμός δέντρων), το ψέκασμα και το κλάδεμα των φυτών.

Τα «κόσσινα» (κόσκινα) κάθε είδους τα κατασκεύαζαν οι «καζαντζήδες» και οι «μάντινες», τα ξύλινα μέρη τα προμηθεύονταν από πελεκάνους ενώ τα δερμάτινα από «γναφιάδες». Το ξύλινο «γυλάρι», δηλαδή το τελάρο, το προμηθεύονταν από μαραγκούς ή το κατασκεύαζαν οι ίδιοι. Το «κόσσινο» χρησίμευε στην απομάκρυνση πετρών και χώματος από τα σιτηρά.

Αμπέλια στο χωριό Άγιος Δημήτριος

Συνήθως οι αμπελοουργοί ήταν ταυτόχρονα και γεωργοί ή ασχολούνταν και με κάποιο άλλο επάγγελμα. Η διαδικασία του κλαδέματος γινόταν τον Γενάρη με το κλαδευτήρι, το οποίο ήταν κατασκευασμένο από μέταλλο και είχε δρεπανοειδές σχήμα.

Η Τέχνη της Γης

Η αγροτική ζωή στην Κύπρο ήταν ο πυλώνας της οικονομίας μέχρι τον 20ο αιώνα και το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού ασχολείτο με την γεωργία ακόμη και αν δούλευε ταυτόχρονα σε κάποιο άλλο επάγγελμα.

Η περιοχή της Μαραθάσας είναι ευλογημένη από το μεγάλο υψόμετρο, την αφθονία των νερών και το κατάλληλο κλίμα για την ανάπτυξη διαφόρων

«Αρβάρι» από το Λαογραφικό Μουσείο στα Καμινάρια

Η αμπελοργία είναι μια πανάρχαια ασχολία των κατοίκων της Κύπρου, η οποία συνεχίζει αδιάκοπα μέχρι τις ημέρες μας. Η περιοχή της Μαραθάσας διαθέτει ιδανικό υψόμετρο για τις αμπελοκαλλιέργειες.

Τοπικά, παράγεται μέχρι σήμερα το κρασί, η ζιβανία, ο παλουζές, η σταφίδα, ο σιουσιούκος, τα κιοφτέρκα και το έψημα. Τα περισσότερα αμπέλια είναι από ονοποθήσιμες ποικιλίες κυρίως λευκού και μαύρου.

Interreg
Ελλάδα-Κύπρος

Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

ECO.MUSE

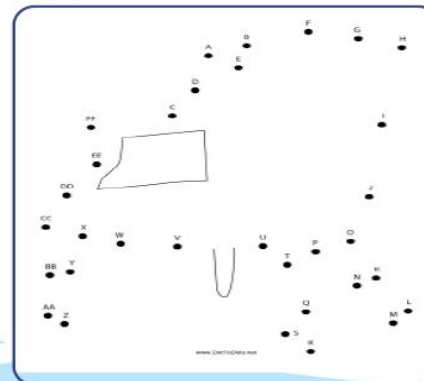
Τα διακοσμητικά αγγεία είχαν συχνά πλαστή διακόσμηση εμπνευσμένη από την φύση, όπως λουλούδια, πουλιά, «καννούρες» (κάνουλες), «αθρωπούθκια» (αθρωπάκια) κ.α.

Η κεραμική στα Καμινάρια ήταν κυρίως μια γυναικεία υπόθεση που γινόταν στις αυλές των σπιτιών και η τέχνη μεταφερόταν από γενιά σε γενιά.

Καμινάτρη και διακοσμητικό αγγείο από ιδιωτική Συλλογή στο χωριό Άγιος Δημήτριος

Ενώστε τις τελείες και ανακαλύψτε το αντικείμενο. Σε ποια μορφή τέχνης ανήκει και από ποια υλικά αποτελείται; Ζωγραφίστε.

Η Μουσειοβαλίτσα περιλαμβάνει

Παιχνίδια γνώσεων

Παιχνίδι γνώσεων – Παραδοσιακά επαγγέλματα

Ερώτηση

Να συμπληρωθεί σωστά η πρόταση.
Μια παραδοσιακή τσαέρα (καρέκλα) ήταν κατασκευασμένη από:
Α. Καρυδιά και λιατζιά
Β. Ξύλο και πηλό
Γ. Τοπικό ξύλο και «τόνο».

Απάντηση

Σωστή απάντηση είναι το Γ.

Παιχνίδι γνώσεων – Γαστρονομικός πολιτισμός

Αναγνωρίστε την παρακάτω εικόνα, δίνοντας επιπλέον στοιχεία που να συνδέονται με τον γαστρονομικό πολιτισμό της Μαραθάσας

Παιχνίδι Γνώσεων Βυζαντινή κληρονομιά

Προτεινόμενες δραστηριότητες

- Αναζήτηση ξυλόστεγου ναού του Τρόδου με την εφαρμογή Google Earth

Στην συγκεκριμένη δραστηριότητα, οι μαθητές/μαθήτριες θα χρησιμοποιήσουν το πρόγραμμα γραφικής απεικόνισης, το Google Earth, ώστε μέσα από τη χρήση του τεχνολογικού εργαλείου, τα παιδιά να έχουν ενεργή συμμετοχή στη μάθηση και να κατανοήσουν στοιχειά αρχιτεκτονικής και γεωγραφίας μ' έναν τρισδιάστατο τρόπο. Με το εργαλείο αυτό, οι μαθητές/μαθήτριες θα εξερευνήσουν:

- πώς είναι ο εξωτερικός χώρος της εκκλησίας,
- το κτίσμα,
- τον τόπο που βρίσκεται,
- και περιηγηθούν και θα ψάξουν πληροφορίες για την περιοχή που βρίσκεται ο έκαστος ναός.

- Παιχνίδι γνώσεων και παρατηρητικότητα

Θα δημιουργηθεί παιχνίδι γνώσεων και παρατηρητικότητας με φωτογραφίες που υπάρχουν στο φωτογραφικό υλικό 5 σελίδων. Το παιχνίδι θα είναι είτε ψηφιακό είτε έντυπο. Οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται να βρουν τις όμοιες φωτογραφίες και να πουν τι απεικονίζουν.

- Παζλ με φωτογραφία του ναού του Αγίου Ιωάννη του Λαμπαδιστή

• Έχετε αναλάβει να γράψετε ένα άρθρο στην εφημερίδα του σχολείου σας για τη Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή κληρονομιά στη Νότια Μαραθάσα, ώστε να ενημερώσετε τους/τις συμμαθητές/συμμαθήτριές σας. (150-200 λέξεις).

• Να σημειώσετε στον χάρτη της Κύπρου που βρίσκονται οι δέκα ξυλόστεγοι ναοί του Τρόδου είναι εγγεγραμμένοι στον κατάλογο της Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO.

16

Interreg
Ελλάδα-Κύπρος

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΑΝΤΙΤΕΛΕΥΣΗ ΜΕΛΕΤΑΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΣ ΙΕΡΕΠΙΤΟ
ΚΥΠΡΟΥ

Η Μουσειοβαλίτσα περιλαμβάνει

Φωτογραφικό υλικό

Interreg Ελλάδα-Κύπρος

Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

ECO.MUSE

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΩΣ

ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟ ΕΛΕΥΘΕΡΟ
ΚΥΠΡΟΥ

Λεμίθου

Ναός Αγίου Γεωργίου, Καμινάρια

Άγιος Δημήτριος Μαραθάσας

Προσκυνητάρι, Καμινάρια

Interreg Ελλάδα-Κύπρος

Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

ECO.MUSE

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΑΝΤΙΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΚΥΠΡΟΥ

Δάσος της Μαραθούσας,
Παιδαγωγικό Ινστιτούτου Κύπρου,
Φωτ.: Θωμάς Καλής

Τρεις Ελιές,
Παιδαγωγικό Ινστιτούτου Κύπρου,
Φωτ.: Θωμάς Καλής

Μάραθος,
Παιδαγωγικό Ινστιτούτου Κύπρου,
Φωτ.: Θωμάς Καλής

Ψωμί στον φούρνο,
Παιδαγωγικό Ινστιτούτου Κύπρου,
Φωτ.: Θωμάς Καλής

Interreg Ελλάδα-Κύπρος

Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

ECO.MUSE

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΣΜΑΧΕΙΑΣ

ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΚΥΠΡΟΥ

*Κοφίνια, καθόθια και Λαμιτζάνες από το
Λαογραφικό Μουσείο στον Πεδουλά*

Τορνεφτή Τσαέρα από το Μουσείο στα Καμινάρια

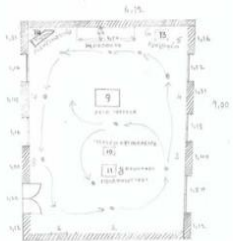

Ξιλογλύπτης στο Μουτουλή

Η Μουσειοβαλίτσα περιλαμβάνει

Χάρτη του Οικομουσείου

Χάρτης Οικομουσείου

Κάτοψη 1: Σχεδιαστική αναπαράσταση του εκθεσιακού χώρου

1. Ιστορικό σημείωμα
2. Εκκλησίες στον κατάλογο ΟΥΝΕΣΚΟ
3. Αρχιτεκτονική
4. Μνημειακή ζωγραφική
5. Φορητές εικόνες
6. Εικονοστάσιο (banner)
7. Ξυλογηπτική
8. Κεντρική, Χειρογραφία Παλαιότητα, Μεταλλοτεχνία
9. Αγία Τράπεζα
10. Τραπεζί ορτοκλασίας
11. Προσκυνητάρι
12. Πάγκος Ξυλογηπτικής
13. Αγιογραφείο
14. Προθήκη

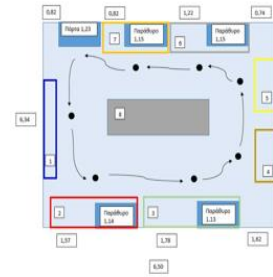
Από την ιστοσελίδα: Καταγραφή των Πόρων της Νότιας Μαραθάσας – Κύπρος βρισκόμαστε τον χάρτη Χάρτης από το Interreg

Χωροταξική μελέτη με σχέδιο Εκθεσιακού χώρου

1. Πληροφόρηση
2. Κουζίνα
3. Ο φούρνος
4. Πολυμέσα
5. Το κελάρι

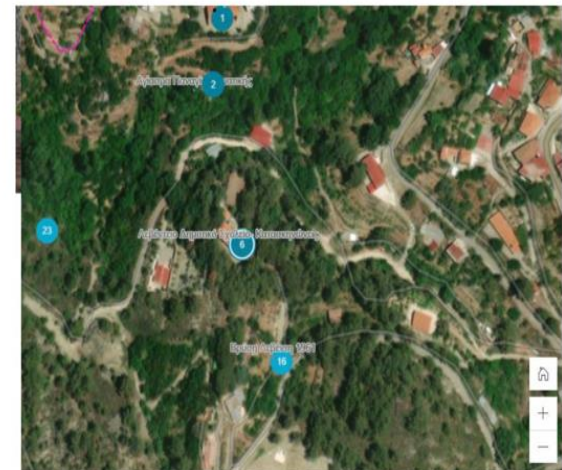
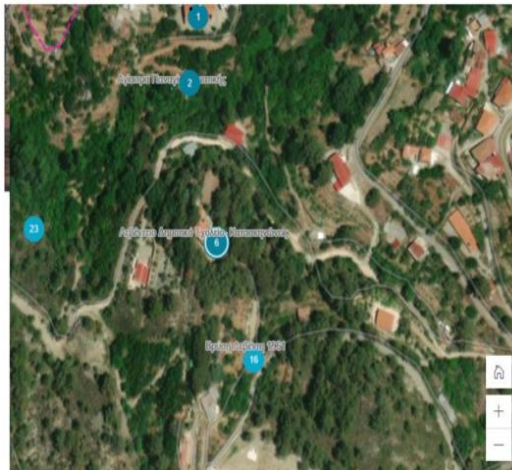
Από την ιστοσελίδα: Καταγραφή των Πόρων της Νότιας Μαραθάσας – Κύπρος βρισκόμαστε τον χάρτη Χάρτης από το Interreg

Χωροταξική μελέτη με σχέδιο Εκθεσιακού χώρου

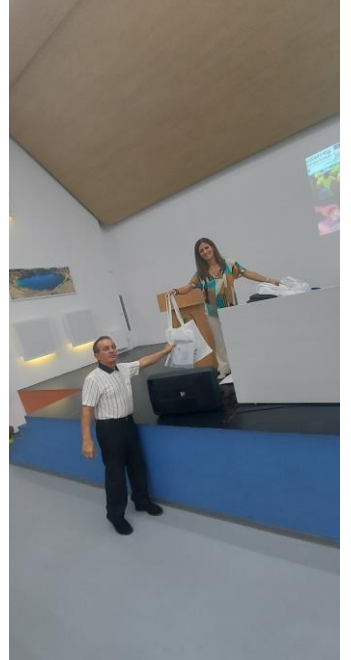
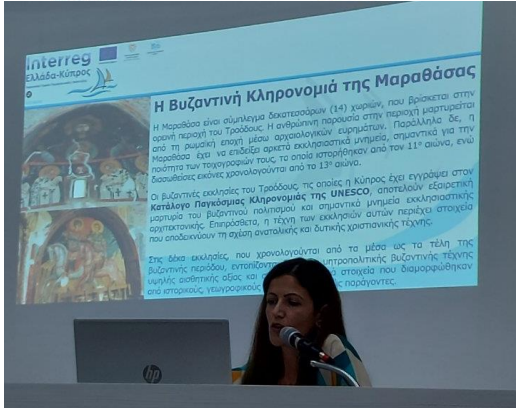
1. Πληροφορίες για την μαραθάσα και η σύνδεση του ανθρώπου με τον τόπο
2. Η τέχνη του Ξύλου
3. Η τέχνη του Πηλού
4. Η τέχνη της Γης
5. Η τέχνη της Ενδύσης
6. Η τέχνη του Μετάλλου
7. Η τέχνη της Πέτρας
8. Μουσειοσκευή θα έχει διαστάσεις 1μ x 1,5μ αφήνοντας διευρμένους διαδρόμους για τις σχολικές ομάδες

Από την ιστοσελίδα: Καταγραφή των Πόρων της Νότιας Μαραθάσας – Κύπρος βρισκόμαστε τον χάρτη Χάρτης από το Interreg

Πιλοτική εφαρμογή των προγραμμάτων:

1. Εσπερινό Γυμνάσιο και Λύκειο Λευκωσίας
2. Γυμνάσιο Κοκκινοχωριών Πάνου Ιωάννου
3. Γυμνάσιο-Λύκειο Ειρήνης και Ελευθερίας Δερύνειας-Σωτήρας

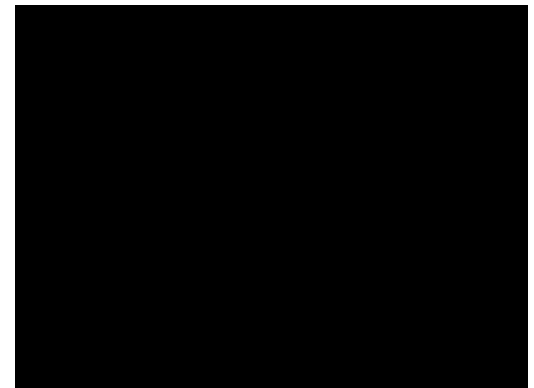

Επίσημος φορέας επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών της Κύπρου

Ποικίλα προγράμματα επιμόρφωσης επαναλαμβανόμενα και υποχρεωτικά για τους/τις εκπαιδευτικούς

Επιδίωξη --> συνοχή, συνέπεια και καθολικότητα στην ικανοποίηση των αναγκών επαγγελματικής μάθησης σχολείων και εκπαιδευτικών.

**Προβολή ταινίας 2-3 λεπτών με θέμα τα ιδιαίτερα
αγροτικά προϊόντα της περιοχής**

Interreg

Ελλάδα-Κύπρος

Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

ECO.MUSE

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Ευχαριστούμε!

ΔΕΣΜΟΙ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

www.eco-muse.eu   @ecomuse2021

Eco.Muse   @ecomuse2021

Συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Τ.Π.Α.)
και από Εθνικούς πόρους της Ελλάδας και της Κύπρου

